

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว
อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู*

PUBLIC PARTICIPATION IN THE DEVELOPMENT OF NONG BUA
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MUEANG
DISTRICT, NONG BUA LAMPHU PROVINCE

ภคภณ สุธรรมมา¹ และ สุปัน สมสาร²

Pakhapon Suthamma ¹ and Supan Somsa ²

¹⁻²วิทยาลัยพินทุบัณฑิต วิทยาลัยพินทุบัณฑิต

¹⁻²Pitchayabundit College, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: pakhaphon01@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว 2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะ แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว จำนวน 377 คน ด้วยการใช้สูตรของ Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติค่า (T-Test) และใช้สถิติเอฟ (F-Test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ

* Received 27 January 2025; Revised 13 February 2025; Accepted 20 February 2025

ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ควรจัดประชุมหรือเปิดเวทีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้าน ต่าง ๆ เป็นประจำทุก ๆ เดือน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การพัฒนาชุมชน, ประชาชน

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the level of public participation in the development of Nong Bua Subdistrict Administrative Organization, 2) compare the level of public participation in the development of Nong Bua Subdistrict Administrative Organization classified by gender, age, education level, occupation and average monthly income, and 3) study recommendations and guidelines for developing public participation in the development of Nong Bua Subdistrict Administrative Organization. The sample group used in this research was 377 people aged 18 years and over in Nong Bua Subdistrict Administrative Organization using Yamane's formula. The instrument used for data collection was a questionnaire. The statistics used for analysis were number, percentage, mean, standard deviation, and data analysis. Hypothesis testing was done using the T-Test and F-Test.

The research results showed that

1. The participation of the people in the development of Nong Bua Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Nong Bua Lamphu Province was at a high level overall. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was participation in evaluation, followed by

participation in decision-making, and the aspect with the lowest average value was participation in operations.

2. The results of the comparison of the level of participation of the people in the development of Nong Bua Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Nong Bua Lamphu Province, classified by gender, age, education level, occupation, and average monthly income. Overall, people with different occupations participated in the development of Nong Bua Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Nong Bua Lamphu Province significantly differently at the 0.05 level. People with different genders, ages, education levels and different average monthly incomes, participation in the development of Nong Bua Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Nong Bua Lamphu Province is not different.

3. Suggestions, guidelines for developing public participation in the development of Nong Bua Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Nong Bua Lamphu Province, include: 1) Nong Bua Subdistrict Administrative Organization should organize meetings or open forums for public participation in various aspects regularly every month.

Keywords : Participation, community development, people

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาค ส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกๆ ฝ่าย ในส่วนภาคราชการ การส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมถือได้ว่าเป็นเงื่อนไข และเป็นกุญแจดอกสำคัญของความสำเร็จของการพัฒนาระบบราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและต่อประโยชน์สุขของประชาชน เพราะกระบวนการ มีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ระบบราชการมีพลังในการพัฒนาประเทศ อย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาราชการยุคใหม่ที่เป็นราชการระบบเปิด การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ

ภาคราชการที่ มาจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่นจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ ของรัฐ มีความใกล้ชิดกับประชาชนได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่ แท้จริง และลดความขัดแย้งต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทที่ หน่วยงานภาคราชการจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2562)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์การปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง โดยมี พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบบริหารงานราชการแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2537 กำหนดให้มีการบริหารราชการ 3 ส่วน คือ ราชการบริหารส่วนกลาง บริหารส่วนภูมิภาค และ ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นถูกเรียกว่า องค์การบริหารส่วน ตำบล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลแต่ละประเภทไว้ในมาตรา 50 53 และ 56 ได้กำหนดหน้าที่ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลดังนี้ รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ ต้องจัด รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยสิ่ง ปฏิกูล ป้องกันและระงับโรคติดต่อ จัดให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง ให้ราษฎรได้รับการศึกษา อบรมและปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ซึ่งมีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย หรือกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบล จากอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลต้องปฏิบัติหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข และจัดการปัญหาให้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2548)

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู เป็น อปท. โดยแบ่งการแบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 8 หมู่บ้าน เป็นหน่วยงานราชการ หน่วยงานหนึ่งที่ปฏิบัติตามหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล และมีส่วนผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจาก ทางองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการ พัฒนา อันจะนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ภายใต้แนวความคิดที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เขียนไว้ในหมวดที่ 14 การปกครองส่วนท้องถิ่นในมาตราที่ 187 การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบบ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ตามหลักธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและ ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และเป็นที่ยอมรับการบริหารงานต่าง ๆ ของ องค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ ใกล้เคียงกัน ในปัจจุบันการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หนองบัว อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ยังไม่ได้รับความร่วมมือมากนัก สังเกต ได้จากการจัดประชุมประจำเดือนในแต่ละเดือน ซึ่งเป็นเวทีที่เปิดโอกาส ให้ประชาชนใน

หมู่บ้านได้นำเสนอปัญหา หรือข้อมูลในทุก ๆ ด้านของหมู่บ้านยังพบว่าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมากเมื่อเทียบกับประชากรทั้งหมด (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว, 2567)

ข้าพเจ้าเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวนี้เกิดข้อปัญหาสงสัยว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวให้โอกาสประชาชนในท้องถิ่นนี้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ มากน้อยเพียงไรและประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวอยากมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาต่อท้องถิ่นดังกล่าวมากน้อยเพียงไร จึงเกิดคำถามและข้อสงสัยขึ้น จึงเป็นที่มาของการศึกษาการวิจัยเรื่องนี้ ในการศึกษาวิจัย ค้นคว้าเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อหาคำตอบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวให้โอกาสประชาชนในท้องถิ่นนี้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากน้อยเพียงไร และประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวอยากมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าวมากน้อยอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

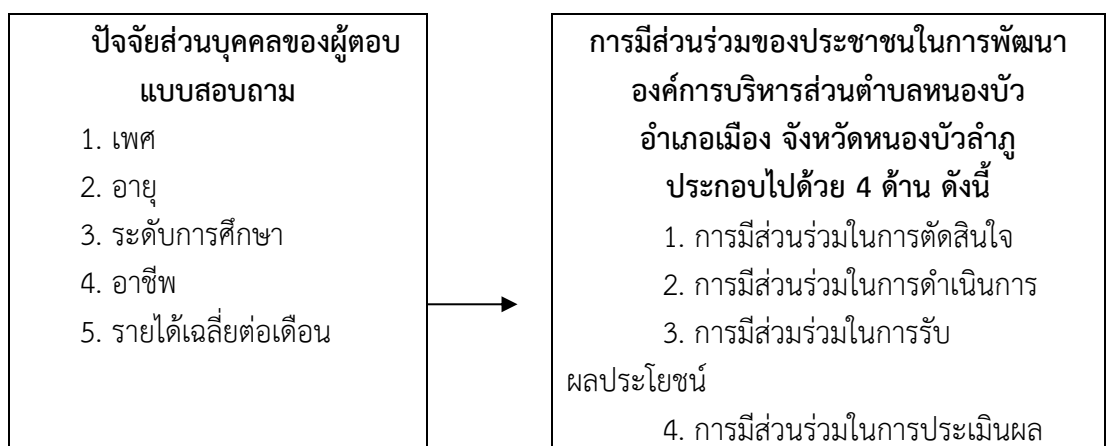
สมมติฐานของการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกัน

5. ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยผู้วิจัยได้ศึกษามาจากแนวคิดและทฤษฎีของ Cohen and Uphoff (1980) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน มากำหนดในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 6,567 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว , 2567)

กลุ่มตัวอย่าง ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 377 คน และใช้การสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ด้าน โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีลักษณะคำถามเชิงบวก เป็นคำถามที่มีระดับคะแนนตามลำดับ

ตอนที่ 3 เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะ แนวทางเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งสามารถตอบได้อย่างอิสระ เป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารวิชาการ ตำรางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยสร้างข้อคำถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น

3. นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขในด้านความเที่ยงตรง (Validity) ทั้งด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้านรูปแบบ (Format) และภาษา (Wording) ที่ใช้

4. นำแบบสอบถามกลับไปปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสวรรค์ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient of Alpha) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.862

6. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยพณิชยบัณฑิต ถึงผู้นำในแต่ละชุมชน เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งได้จัดเตรียมไว้แล้วนำไปส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามที่ได้นัดหมายไว้แล้ว เพื่อแนะนำตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย ขออนุญาตเก็บข้อมูล แจกแบบสอบถามการวิจัยและขอรับกลับในวันเดียวกันด้วยตนเอง โดยใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูล 7 วัน

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. สถิติพรรณนา ได้แก่

- 1.1 จำนวน (N)
- 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
- 1.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
- 1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่

- 2.1 สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม ที่จำแนกตามเพศ
- 2.2 สถิติ F-test สำหรับการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม ที่จำแนกตาม

อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.59	0.66	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.56	0.69	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.57	0.69	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.94	0.57	มาก
รวม	3.73	0.40	มาก

1. จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D.= 0.40) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.94$, S.D.= 0.57) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.59$, S.D.= 0.66) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.56$, S.D.= 0.69) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D.= 0.66) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 7. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลและแผนประจำปี ($\bar{X} = 4.04$, S.D.= 0.84) รองลงมาคือ ข้อ 9. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนโครงการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.81) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 5. ท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อร่วมตัดสินใจปัญหาที่สำคัญของชุมชน ($\bar{X} = 3.28$, S.D.= 0.99)

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D.= 0.69) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 20. ท่านมีส่วนร่วมในโครงการก่อสร้างที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวได้ดำเนินการ ($\bar{X} = 3.92$, S.D.= 0.87) รองลงมาคือ ข้อ 11. ท่านมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนา

ชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ($\bar{X} = 3.65$, S.D.= 0.85) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 14. ท่านเข้าร่วมนำปัญหา หรือความต้องการของเพื่อนบ้านเสนอเข้าที่ประชุม ($\bar{X} = 3.41$, S.D.= 1.17)

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D.= 0.69) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 28. ท่านได้ประโยชน์จากการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการสร้างถนน ระบบไฟฟ้า ศาลาอเนกประสงค์ เป็นต้น ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.80) รองลงมาคือ ข้อ 27. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ได้ร่วมกับประชาชนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานด้านการศึกษา ศาสนา กีฬา และกิจกรรมเยาวชนให้กับประชาชนในท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= 0.79) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 25. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ได้ร่วมกับประชาชนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเครื่องอุปโภคบริโภคเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.25$, S.D.= 1.00)

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D.= 0.57) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 35. ประชาชนมีส่วนร่วมในการสำรวจความพึงพอใจของการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.76) รองลงมาคือ ข้อ 32. ท่านร่วมตรวจสอบการใช้งบประมาณในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ($\bar{X} = 4.09$, S.D.= 0.76) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 38. ท่านได้ติดตามหรือรับทราบข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก ไลน์ป้ายประชาสัมพันธ์ หรือเสียงตามสาย เป็นต้น ($\bar{X} = 3.65$, S.D.= 0.99)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ควรจัดประชุมหรือเปิดเวทีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้าน ต่าง ๆ เป็นประจำทุก ๆ เดือน 2) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ควรจัดให้ประชาชนได้เสนอปัญหา ความ

ต้องการ แสดงความคิดเห็นเสนอแนะ ระหว่างดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว 3) ควรมีการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคจากการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปาที่สะอาด หรืออื่นๆ เพื่อประโยชน์ในชุมชนสูงสุด ตามความต้องการของประชาชน 4) ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการประเมินโครงการ ควบคุมตรวจสอบการใช้ทรัพยากร

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนางานในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว มีการดำเนินการสำรวจปัญหาความเดือดร้อน และความต้องการของประชาชนเพื่อการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว จัดให้ประชาชนได้เสนอปัญหา ความต้องการ แสดงความคิดเห็นเสนอแนะ ระหว่างดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมควร จันท์เทศ และโกศล สอดส่อง (2567) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพัน อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพัน อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของวิลาวัลย์ รุญนัต (2564) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง พบว่าโดยภาพรวมและรายด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปิ่นนัต บนขุนทด และคณะ (2562) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสานอำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในระดับมากและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ข้อเสนอแนะคือ ควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของการพัฒนาในชุมชน และกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสออกมามีส่วนร่วม

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าเนื่องจากประชาชนแต่ละกลุ่มอาชีพมีมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ต่างกันออกไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิ่นนัต บนขุนทด และคณะ (2562) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวิทย์ สิทธินิสัยสุข (2566) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลห้วยกะปิ อำเภอมืองจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบล ห้วยกะปิ อำเภอมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการทดสอบสมมติฐาน พบว่าประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสรายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยการเข้ามาเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผล และควรมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนคณะกรรมการ

องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ไม่แตกต่างกัน และข้อเสนอแนะ แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ได้แก่

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ควรจัดประชุมหรือเปิดเวทีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ เป็นประจำทุก ๆ เดือน

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ควรมีการดำเนินการดังนี้

1.1 ควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อกระตุ้นให้ประชาชน มีส่วนในการติดตามประเมินผลปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการที่เกี่ยวกับการ พัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน

1.2 ทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ควรมีการจัดกิจกรรมโดยให้ผู้นำ ชุมชน ประชาชนทั่วไป และรวมถึงเยาวชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสำนึกถึงบทบาทของการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสร้างจิตสำนึกรักชุมชนของตนเองอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัญหา อุปสรรค ทศนคติและแรงจูงใจในเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้รายละเอียดข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาต่อยอด

2.3 ควรศึกษาในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมด้านการเมือง ด้านวัฒนธรรมและประเพณี เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของประชาชนในพื้นที่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.

พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์.

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2562). สถิติสาธารณสุข

พ.ศ.2562. กรุงเทพมหานคร.

ปณณทัต บณขุนทด, ธีรวิทย์ พิมมานุรักษ์, ธนัชพร หาได้ และสันติ คู่กระสังข์. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.

- วารสาร บัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 6(1), 209-222.
- วิลาวัลย์ รุยงค์. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลโคกม่วง อำเภอบางบาล จังหวัดพิจิตร. วารสารศิลปศาสตร์ (วังนางเลิ้ง) มทร.พระนคร, 1(2), 11 - 29.
- สิริวิทย์ สิทธินิสัยสุข. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลห้วยกะปิ อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมควร จันทะเทศ และโกศล สอดส่อง. (2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพัน อำเภอนางรอง จังหวัดอุดรธานี. คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิษณุพนธ์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2562). วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมองค์กร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สงเคราะห์องค์การทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2548). สรุปคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่น่าสนใจ พ.ศ.2541-2548. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว. (2567). ข้อมูลทั่วไปของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมะนัง จังหวัดหนองบัวลำภู.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. Psychometrika, 16, 297 – 334.
- Taro Yamane. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: New York: Harper. & Row.